

Звіт про роботу Ради профспілки у 2017–2019 роках

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ ТА ПОБУТОВА РОБОТА

Профспілка у складі СПО всеукраїнських об'єднань профспілок брала участь у роботі над проектом Генеральної угоди з Кабінетом Міністрів України, всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців і підприємців на 2019–2021 роки та подальшому її підписанні, законопроектами «Про колективні договори і угоди», «Про соціальний діалог в Україні», «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій», проектом Трудового кодексу та низці інших нормативно–правових документів.

Представники Ради профспілки працювали у складі Національної тристоронньої соціально–економічної ради, брали участь у робочих групах з розробки законопроектів та інших державних та галузевих нормативно–правових актів, роботі фондів соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та нещасних випадків на виробництві.

Фахівці Ради профспілки брали участь у різноманітних заходах з питань соціальної політики, соціально–договірного регулювання, зокрема у публічній дискусії на тему: «Чи можливі в Україні страйки?», проведеній за сприяння фонду ім. Ф.Еберта, загальнонаціональному круглому столі: «Гідні соціально–трудова стандарти – головний мотив праці в Україні і добробуту в сім'ї», організованому ФПУ за підтримки МОП та інших.

У 2017 році, після тривалих колективних переговорів, Головою профспілки В.Бубняком і міністром інфраструктури В.Омеляном було підписано Галузеву угоду між Міністерством інфраструктури і Радою профспілки залізничників і транспортних будівельників України на 2017–2021 роки. Зазначеною угодою передбачено, що її дія поширюється на підприємства, установи, організації залізничного транспорту та метрополітенів, які не входять до складу АТ «Укрзалізниця». Нова угода забезпечує значно вищий рівень соціального захисту, пільг і гарантій працівників порівняно з попередньою.

Протягом звітнього періоду тривала робота з опрацювання матеріалів проекту колективного договору Товариства. Зокрема, у червні 2018 року відбулося перше засідання Спільної робочої комісії з ведення колективних переговорів щодо укладання колективного договору Товариства, де було затверджено її регламент роботи, обрано президію у складі співголів – Є.Кравцова та В.Бубняка, постійного секретаря Є.Козака. На

цьому ж засіданні було розглянуто матеріали проєкту колективного договору Товариства, затверджено попередньо узгоджену частину його тексту, опрацьовану робочими групами. Також обговорено розбіжності стосовно окремих питань, одне з яких погоджено шляхом компромісу.

Оскільки, крім узгодженої частини тексту самого проєкту колдоговору Товариства, є понад тридцять додатків (окремих положень та порядків) до нього, робота над якими триває на рівні робочих груп, процес укладання і підписання колдоговору значно затягується. Усвідомлюючи соціальну важливість цього документа, наша профспілка неодноразово виступала за прискорення переговорів та якнайшвидше винесення узгодженого проєкту колдоговору з усіма додатками до нього на обговорення та погодження трудового колективу відповідно до вимог чинного законодавства.

Про це, зокрема, йшлося у вимогах до Уряду та Укрзалізниці, затверджених на засідання Ради профспілки у березні п. р. Водночас, у напрацьованих проєктах зазначених додатків існує низка суттєвих розбіжностей, погодитись з якими профспілкова сторона не може, а тому вони потребують значного доопрацювання і подальшого узгодження.

Втім, сторонами досягнуто згоди щодо забезпечення у повному обсязі виконання й фінансування норм і гарантій, визначених Галузевою угодою і чинними колдоговорами залізниць, підприємств, організацій, структурних підрозділів до укладення колдоговору Товариства. З цією метою щороку спільними листами керівництва «Укрзалізниці» та профспілки усім суб'єктам колективно-договірного регулювання рекомендується ухвалити спільні рішення щодо пролонгації чинних колективних договорів залізниць, підприємств, організацій та структурних підрозділів Товариства до кінця поточного року.

З метою посилення рівня соціального захисту працівників АТ «Укрзаліниця» та врегулювання соціальних питань, сторонами соціального діалогу за звітний період ухвалювалась низка рішень щодо врегулювання окремих норм чинної Галузевої угоди Товариства. Так, у березні 2017 року відповідно до змін у чинному законодавстві України прийнято спільне рішення керівництва Товариства та профспілки щодо встановлення розрахункової величини для застосування в укладених колективних договорах, в яких мінімальна заробітна плата використовується як розрахункова величина, у розмірі «125 відсотків прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом». Таким чином, рівень забезпечення соціальних гарантій на момент прийняття такого рішення зріс на 25 %.

Для працівників АТ «Укрзаліниця», які своєчасно не скористалися правом виходу на пенсію протягом двох місяців після настання такого права та відповідно не отримали, крім основної, додаткову матеріальну допомогу, згідно з п. 3.2.21 Галузевої угоди,

спільною постановою керівництва АТ «Укрзалізниця» та Ради профспілки від 10.09.2018 р., № Ц/76/4/18/49/Цпроф було встановлено додатковий термін тривалістю півтора місяця, щоб отримати таку соціальну підтримку.

Крім того, відповідно до цієї постанови, працівникам Товариства, які своєчасно не скористалися з будь-яких причин правом виходу на пенсію (за віком, за віком на пільгових умовах, за вислугу років), під час їх звільнення за власним бажанням вперше з роботи у зв'язку з виходом на пенсію в період з 17 вересня по 30 жовтня 2018 року було виплачено як основну, так і додаткову матеріальну допомогу в розмірах, визначених Галузевою угодою та чинними колективними договорами (залежно від стажу роботи в галузі).

У 2018 році внесено зміни і доповнення до чинної Галузевої угоди шляхом підписання керівництвом АТ «Укрзалізниця» та Ради профспілки спільної постанови від 29.12.2018 № Ц/6-76/7-18/51/Цпроф. У такий спосіб було врегульовано питання соціального захисту працівників Товариства, які брали безпосередню участь або постраждали в ході бойових дій, окремі питання з охорони праці, зокрема безоплатної видачі молока на роботах із важкими та шкідливими умовами праці, інші соціально важливі питання Товариства.

Наразі сторони соціального діалогу ведуть переговори щодо запровадження Програми додаткових виплат працівникам, які надали згоду на звільнення за угодою сторін, без застосування процедури скорочення (принцип «золотого парашута») відповідно до змін, внесених до п. 5.10 Галузевої угоди.

Фахівці Ради профспілки працювали у складі постійно діючих комісій з надання матеріальної допомоги на медичні та інші цілі працівникам, пенсіонерам Товариства та членам їхніх сімей, а також з надання компенсації витрат за найм (оренду) житла.

У 2017 році фахівці Ради профспілки вивчали на місцях (у підрозділах Товариства) питання надання матеріальної допомоги на медичні та інші цілі працівникам, пенсіонерам АТ «Укрзалізниця» та членам їхніх сімей, організації та оплати проїзду залізничників у службових та особистих потребах, медичного обслуговування працівників Товариства та ветеранів галузі у відомчих закладах, а також забезпечення форменим одягом, взуттям та знаками розрізнення. За результатами вивчення ці питання було винесено на розгляд президії Ради профспілки.

Зважаючи на постійну увагу профспілки до питання оздоровлення працівників та членів їхніх сімей. Навіть в кризових політичних та економічних умовах при обмеженому фінансуванні у 2017 та 2018 роках спільними зусиллями адміністрації «Укрзалізниці» та профорганів усіх рівнів вдалось забезпечити належне оздоровлення працівників та членів

їхніх сімей. Особливо багато проблем виникало з організацією оздоровчого процесу в закладах Донецької залізниці, проте і їх вдалося врегулювати окремими спільними рішеннями. Зокрема, у 2018 році, завдяки спільній злагодженій роботі «Укрзалізниці» та профспілки, вдалося дещо покращити показники 2017 року та оздоровити понад 38 тис. працівників та членів їхніх сімей, з них більш як 14 тис. дітей та майже 5 тис. пенсіонерів.

Водночас, незважаючи на значний досвід профспілки у проведенні оздоровлення працівників, адміністрація Товариства листом від 09.01.2019 р., № Ц–2/6–58/13–19 в односторонньому порядку, без узгодження цього питання з профспілкою, запровадила так званий «пілотний проєкт» з апробації порядку формування та виконання корпоративного замовлення на санаторно–курортне лікування, оздоровлення та відпочинок для працівників, членів їхніх сімей в АТ «Укрзалізниця» в оздоровчих закладах, які перебувають на балансі підрозділів Товариства. Проте наразі питання організації та фінансування оздоровчих закладів, які перебувають у власності трудових колективів в особі профспілкових органів, так і залишається відкритим та невирішеним.

Рада профспілки, листом від 30.01.2019 р., № 57/03, звернулась до керівництва Товариства з пропозицією розпочати переговори та підписати відповідний лист–роз'яснення щодо організації та фінансування спільного процесу оздоровлення працівників, членів їхніх сімей та пенсіонерів–залізничників у 2019 році. Проте відповіді не отримали. Уповноважені представники «Укрзалізниці» самоусуваються від надання прямих відповідей та вирішення нагальних проблем щодо організації і фінансування оздоровниць, які перебувають у власності трудових колективів.

Як показала практика проведення «пілотного проєкту» у 2019 році, його запровадження не пішло на користь та не дозволило зберегти сталі показники оздоровлення залізничників, членів їхніх сімей та пенсіонерів галузі у відомчих закладах оздоровлення та відпочинку. Зважаючи на нерегульованість позицій сторін соціального діалогу стосовно подальшої організації оздоровчого процесу, результати запровадження «пілотного проєкту» підлягають ретельному аналізу, а подальші плани проведення оздоровчої кампанії у 2020 році потребують врегулювання на засадах паритетності та з врахуванням позиції профспілки.

У 2018 році фахівці Ради профспілки також вивчали на місцях (у підрозділах АТ «Укрзалізниця») питання забезпечення форменим одягом, взуттям та знаками розрізнення. За результатами це питання винесено на розгляд президії Ради профспілки.

Як свідчить практика, проблеми із забезпеченням форменим одягом мають хронічний характер. Зокрема, рівень фактичного забезпечення за рахунок роботодавця основними елементами форменого одягу є недостатнім. Незадовільним залишається також

забезпечення головними уборами, краватками, знаками розрізнення тощо. Крім того, формений одяг часто низької якості, не відповідає заявленим розмірам.

Рада профспілки неодноразово порушувала перед керівництвом АТ «Укрзалізниця» питання щодо реальних в галузі проблем із забезпеченням форменого одягу. В ході переговорів та роботи над проектом колективного договору Товариства сторони соціального діалогу досягли згоди щодо зміни підходів до цього питання, у результаті чого Управлінням соціальної політики Товариства разом із профспілками розроблено проект нового Положення про забезпечення форменим одягом, взуттям та знаками розрізнення працівників АТ «Укрзалізниця». Цей проект Положення має на меті вирішити існуючі проблеми, пов'язані із забезпеченням форменим одягом залізничників, змінити підходи до його видачі, до того ж враховує пропозиції профспілкових органів та працівників, які надходили до його розробників.

На розгляд президії Ради профспілки також неодноразово виносилось питання проїзду залізничників за службовими потребами. Профспілка звертала увагу керівництва Товариства на існуючі проблеми з реалізацією норм діючого наказу щодо оплати службового проїзду та пропонувала шляхи їх розв'язання. Незважаючи на це, питання все ще залишається актуальним і має знаходитись на постійному контролі профспілкових органів усіх рівнів.

Водночас, з ініціативи Ради профспілки 7 липня 2017 року правлінням АТ «Укрзалізниця» прийнято відповідне рішення щодо сплати податку на доходи фізичних осіб та військового збору в місяці нарахування вартості річного приміського квитка форми 4 за рахунок власних коштів Товариства з наступним утриманням цих сум із заробітної плати працівників рівними частинами протягом року, на який виданий такий квиток. Таким чином було вирішено одне з проблемних для працівників питань стосовно проїзду в особистих цілях.

Однією із соціальних пільг, реалізація якої також перебуває на постійному контролі профспілки, є забезпечення залізничників побутовим паливом, що має важливе значення, перш за все, для пенсіонерів.

Загалом ситуація із забезпеченням працівників та пенсіонерів залізничного транспорту побутовим паливом ускладнена перебоями у постачанні вугілля, що безпосередньо було пов'язано з проведенням антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях.

Діючий порядок забезпечення паливом збережено лише на трьох залізницях. Видача побутового палива проводиться на Донецькій, Придніпровській та Південній залізницях, де функціонують паливні бази. На Південно-Західній, Львівській і Одеській залізницях

запроваджено різні системи грошових компенсацій і матеріальної допомоги. Крім того, за бажанням осіб, які мають право на отримання палива, компенсація надається і на Придніпровській залізниці.

Щороку представники профспілки беруть активну участь у роботі оргкомітетів різноманітних спортивних заходів. У вересні проходять фінальні змагання Всеукраїнської спартакіади трудящих промислової сфери і транспорту. У ній постійно бере участь команда профспілки залізничників і транспортних будівельників України, сформована з переможців галузевої Спартакіади залізничників, фінальні змагання якої передують міжгалузевим змаганням. Спортсмени нашої збірної традиційно виборюють призові місця.

В рамках спільного проєкту з Міжнародною організацією праці «Скорочення стигми та дискримінації, пов'язаної з ВІЛ, задля захисту працюючих жінок та чоловіків від неприйнятних форм праці в Україні» та інших грантових проєктів, силами молодіжного профактиву ведеться робота з популяризації здорового способу життя і профілактики ВІЛ та інших суспільно небезпечних захворювань. Зокрема періодично проводяться тренінги для голів і членів молодіжних рад профспілки та медичних працівників клінічних лікарень на залізничному транспорті філії «Центр охорони здоров'я» Товариства. Також у 2017 році було розроблено та запроваджено Програму профілактики та протидії ВІЛ/СНІДУ в закладах охорони здоров'я «Укрзалізниця».

З ініціативи Молодіжної ради профспілки на залізницях проводились акції «Безпека заради життя», присвячені Всесвітньому дню боротьби з ВІЛ/СНІДом, що відзначається щорічно 1 грудня.

Активісти використовують різні форми і методи, аби донести актуальну інформацію про проблему до працівників і користувачів залізничного транспорту. Найбільш популярним заходом стало безпосереднє спілкування з пасажирами і залізничниками на вокзалах і робочих місцях з роздачею інформаційних буклетів, листівок та інших матеріалів під гаслом «Не дай СНІДу шанс!».

У 2017–2019 роках Рада профспілки продовжила роботу щодо розвитку недержавного пенсійного забезпечення залізничників через Професійний недержавний пенсійний фонд «Магістраль» відповідно до п. 3.6.20 Галузевої угоди. Програма недержавного пенсійного забезпечення залізничників, що є додатком № 4 до Галузевої угоди, передбачає участь роботодавців і самих працівників у накопиченні пенсій.

Реалізація зазначеної норми Галузевої угоди є предметом постійного діалогу між профспілкою і керівництвом АТ «Укрзалізниця».

Відповідно до п. 4.21 Галузевої угоди профспілкою було продовжено інформаційно–роз'яснювальну роботу щодо укладання пенсійних контрактів працівниками галузі,

надавалась практична допомога як працівникам, так і профактиву, фахівцям залізниць. На сторінках «Вісника профспілки» розміщувались матеріали про діяльність ПНПФ «Магістраль», надавались відповіді на актуальні запитання, підготовлено та розміщено на YouTube-каналі профспілки відеоролики про принципи та основні засади недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Протягом звітнього періоду Рада профспілки неодноразово зверталась до керівництва Товариства щодо перерахування на користь залізничників у повному обсязі коштів, передбачених на сплату пенсійних внесків до Фонду консолідованими фінансовими планами Товариства на 2017, 2018, 2019 роки. Проведено ряд зустрічей, напрацьовано варіанти подальших дій, зокрема, щодо укладання єдиного пенсійного контракту на користь всіх працівників, проте проблемні питання не вирішено.

На жаль, у цей період пенсійні активи Фонду поповнювались в основному за рахунок особистих внесків працівників, які уклали пенсійні контракти на свою користь.

З боку роботодавців пенсійні внески було перераховано лише у 2017 році і лише тим працівникам, які самі уклали пенсійні контракти і сплачували пенсійні внески на свою користь протягом року.

У 2018 та 2019 роках «Укрзалізницею» взагалі, починаючи з 2013 року, не було перераховано пенсійних внесків, навіть тим працівникам, які уклали пенсійні контракти і сплачували пенсійні внески на свою користь протягом року, що є порушенням Галузевої угоди.

ОПЛАТА ПРАЦІ

Питання оплати праці та гідного її рівня завжди є пріоритетними в роботі профспілки. Політика профспілки в питаннях оплати праці однозначна – забезпечити залізничникам рівень заробітної плати, який відповідає кваліфікації, умовам праці, відповідальності за виконувану роботу, тому що заробітна плата завжди була і буде головним мотиваційним стимулом до праці.

Весь період часу (2017–2019 рр.) робота залізничного транспорту здійснювалася у складних економічних умовах, оскільки постійно відбувався спад вантажних перевезень. Значне зменшення обсягів робіт впливало і на отримання доходних надходжень, які у свою чергу формують витратну частину, необхідну для стабільної роботи залізничної галузі та її розвитку, а з урахуванням недоотримання доходів цей процес ускладнився.

За наполяганням профспілки рівень заробітної плати працівників Товариства постійно збільшувався. Так, з 1 березня 2017 р. тарифні ставки і посадові оклади було підвищено на 25%, а з грудня 2017 р. по квітень 2018 р. було поетапно введено нове

Положення про оплату праці працівників АТ «Українська залізниця», яке в середньому забезпечило зростання тарифних ставок і посадових окладів на 25%. Таким чином, протягом 2017–2018 рр. тарифні ставки і посадові оклади зросли на 56,3%. Середня заробітна плата залізничників збільшилася з 5842 грн. у 2016 р. до 10 510 грн. у 2018 р., що становить 180%, або на 4668 грн. За рівнем заробітної плати залізничний транспорт перемістився на 12–те місце серед галузей економіки України.

Складною була і робота профспілки щодо підвищення тарифних ставок і посадових окладів у 2019 р., оскільки вимоги щодо їх збільшення протягом року на 25% були висунуті «Укрзалізниці» ще у грудні 2018 р. Під час переговорів, які тривали майже чотири місяці, було озвучено безліч варіантів, але «Укрзалізниця» просила профспілку дочекатись підвищення тарифів на вантажні перевезення, щоб прийняти виважене рішення. Тарифи на вантажні перевезення було підвищено у кінці березня, але отримані від підвищення 3 млрд грн. керівництво «Укрзалізниці» запропонувало спрямувати на зміну діючої системи преміювання за виробничі результати роботи для того, щоб найбільш кваліфікованим і відповідальним працівникам передбачити збільшені розміри преміювання. Така позиція і попередні домовленості сторін з приводу підвищення тарифних ставок і посадових окладів суперечили нормам Галузевої угоди, оскільки у п. 3.2.2 Галузевої угоди чітко визначено, що підвищення заробітної плати провадити за рахунок перегляду тарифних ставок і посадових окладів з дотриманням міжзрядних і міжпосадових співвідношень, але не рідше одного разу на рік.

На засіданні Ради профспілки, яке відбулося 28 березня 2019 р., було сформовано і висунуто вимоги профспілки до керівництва «Укрзалізниці». Враховуючи те, що на свої вимоги профспілка не отримала позитивних відповідей, було прийнято рішення про проведення 14 травня п.р. акції протесту перед Кабінетом Міністрів України. Під час проведення акції, в якій брали участь понад три тисячі працівників було озвучено гасло щодо рівня заробітної плати та її підвищення, але керівники Кабінету Міністрів та інших державних органів управління не могли врегулювати ці питання. На засіданні президії Ради профспілки 25 травня п.р. після проведення акції за участю керівництва Товариства було досягнуто певних домовленостей, а саме щодо підвищення з 1 липня 2019 р. тарифних ставок і посадових окладів працівникам на 10 %, крім вищого керівництва. Встановлення з 1 вересня 2019 р. суми добових по Україні в розмірі 200 грн., розглянути у серпні після погашення зобов'язань за кредитами питання виплати винагороди за підсумками роботи за 2018 рік, прискорення роботи над Колективним договором АТ «Укрзалізниця» та забезпечення фінансування оздоровчих закладів тощо.

З 1 липня п. р. тарифні ставки і оклади було підвищено на 10% наказом АТ «Укрзалізниця» від 21.06.2019 р. № 418.

Суму добових по Україні встановлено у розмірі 200 грн. з 1 вересня наказом АТ «Укрзалізниця» від 04.10.2019 р. № 624. Збільшення суми добових дозволило захистити економічні інтереси більш як 45 тисяч працівників, які направляються у відрядження по Україні, працюють з роз'їзним характером роботи або вахтовим методом організації роботи.

Що стосується подальших дій щодо виконання вимог профспілки, то керівництво «Укрзалізниці» ці питання гальмує з посиланням на відсутність достатньої фінансової можливості, оскільки є недоотримання доходів від перевезень, а значні суми витрачено на погашення кредитів попередніх років.

Профспілка продовжує наполягати на виконанні усіх вимог щодо збільшення заробітної плати, яка залишається на залізничному транспорті на низькому рівні. Так, за 9 місяців 2019 р. середня заробітна плата становила 11 792 грн., темп зростання до аналогічного періоду 2018 р. – 13,9%, на 1439 грн. більше. За розміром заробітної плати серед галузей економіки України залізничний транспорт займає 13–те місце, що аналогічно місцю, яке було у 2017 р. До того ж в галузях економіки темп зростання склав 19,2%, у промисловості – 24,1%, у будівництві – 21,7%, на транспорті – 19,1%. Наведені дані свідчать, що, незважаючи на запровадження Товариством нового наказу про оплату праці у 2018 р. та незначне підвищення у 2019 р. на 10%, ці заходи були малоефективними, ніж в інших галузях економіки України, а тому питання зростання заробітної плати на сьогодні є найактуальнішим і потребує особливої уваги правління і Наглядової ради АТ «Укрзалізниця». Без вирішення питання зростання заробітної плати на залізничному транспорті буде продовжуватись відтік кваліфікованих кадрів, а нові робітники на низький рівень оплати праці не прийдуть.

Плинність кадрів в Товаристві за 9 місяців 2017 р. збільшилася і дорівнювала 7,4% проти 5,2% за 2016 р. Про відсутність достатнього контингенту працівників на обсяг виконуваної роботи свідчить і постійно зростаюча кількість роботи у надурочні години, у святкові і неробочі та вихідні дні. До аналогічного періоду 2018 р. вони зросли на 15,9%, а години, відпрацьовані у вихідні дні понад норму робочого часу – на 31,6%.

Протягом усього періоду профспілкою проводилась робота, спрямована на захист соціально–економічних інтересів членів профспілки.

Працівникам Товариства була виплачена винагорода за підсумками роботи за 2016 р., 2017 р. – у середньому розмірі 50% місячної тарифної ставки, посадового окладу. Що ж стосується виплати винагороди за підсумками роботи у 2018 р., то профспілка

відстоювала законне право працівників і включила це питання у вимоги до АТ «Укрзалізниця». Керівництво Товариства у своєму листі від 23.05.2018 р. надало інформацію, що питання виплати та розміру винагороди буде розглянуто після погашення заборгованості за єврооблігаціями. З прийняттям рішення з цього питання АТ «Укрзалізниця» зволікало і тільки після акції протесту під Офісом Президента 14 листопада 2019 р. було вирішено. Правління Товариства за погодженням з профспілкою прийняло рішення про виплату винагороди за 2018 рік у розмірі 50% місячної тарифної ставки, посадового окладу.

Внесені доповнення до розділу 3.2 Галузевої угоди щодо встановлення працівникам, які виконують обов'язки в районах проведення ООС (АТО) на підконтрольній українській владі території, які стосуються доплати у розмірі 25% до тарифних ставок, посадових окладів.

Із введенням з 1 січня 2017 року Закону України від 06.12.2016 р. № 1774 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», що стосуються мінімальної заробітної плати, системи оплати праці, застосування замість мінімальної заробітної плати при побудові тарифної сітки прожиткового мінімуму на працездатну особу. Під час переговорів з керівництвом Товариства профспілці вдалось домогтись прийняття рішення щодо застосування прожиткового мінімуму для працездатних осіб з коефіцієнтом 125% у колективних договорах, де виплати працівникам визначались з розміру мінімальної зарплати.

2018–2019 рр. профспілка проводить під гаслом «Відпрацьованому часу – гарантовану оплату», оскільки у структурних підрозділах значно збільшилась кількість роботи в надурочний час та випадки залучення працівників до роботи у вихідні і святкові дні, які не передбачені графіком роботи. Тільки за 2018 рік кількість годин роботи у святкові і неробочі дні збільшилась майже удвічі – 194%, а у вихідні дні – на 118%. Необхідно зазначити, що залучення працівників до таких робіт не завжди відповідає нормам КЗпП (статті 62, 65 та 71). Профспілка постійно встановлює непоодинокі факти, коли працівники локомотивних бригад, провідники пасажирських вагонів мають значне перевищення надурочних годин у 2–3 рази понад кількість годин, дозволених законодавством на рік 120 годин.

Проводилась активна робота над Положеннями, які повинні стати додатками до Колективного договору Товариства.

Маємо затверджені у новій редакції такі локальні акти: Положення про чергування на об'єкті та вдома, Положення про підсумований облік робочого часу, Положення про організацію та умови оплати праці працівників, які залучаються до роботи з очищення і

прибирання стрілочних переводів, колії та платформ від снігу, Положення про порядок і умови застосування вахтового методу організації робіт на залізничному транспорті.

З ініціативи профспілки було внесено зміни і доповнення до наказу Товариства від 27.04.2018 р. № 285 «Про оплату праці працівників АТ «Українська залізниця».

За участю фахівців профспілки було приведено у відповідність до нового наказу про оплату праці Методику розрахунку оплати робітників локомотивних бригад за видами оплати з маршруту машиніста (локбриг).

Постановою президії Ради профспілки від 23.05.2019 р. № пр–25 з 01.07.2019 р. введено в дію нове Положення про оплату праці і соціальні гарантії виборних і штатних працівників профспілки.

Протягом зазначеного періоду на засіданнях президії було розглянуто і погоджено 29 збірників галузевих норм праці, які пройшли апробацію у виробничих умовах структурних підрозділів і були визначені придатними до застосування у виробничих умовах.

ПРАВОЗАХИСНА РОБОТА

Відповідно до рішень VII з'їзду профспілки, в дорожніх, територіальних, об'єднаних та первинних профорганізаціях послідовно втілюються заходи щодо забезпечення громадського контролю за дотриманням законодавства про працю, безумовного виконання на усіх виробничих рівнях положень Галузевої угоди і колективних договорів, трудових прав і соціально–економічних інтересів членів нашої профспілки, що в цілому позитивно впливає на організаційне забезпечення виробничого процесу, зміцнення трудової дисципліни.

Протягом останніх років Радою профспілки, дорожніми і територіальними комітетами профспілки спільно з адміністрацією ПАТ «Українська залізниця», регіональними філіями та філіями в цілому забезпечено виконання умов Галузевої угоди і колективних договорів, вирішено низку проблемних питань.

Спільними зусиллями вдалося зберегти існуючий рівень пільг, трудових і соціальних гарантій працівників, передбачений Галузевою угодою і колективними договорами, збережено кадровий потенціал, хоча на сьогодні і набирають обертів тенденції щодо зменшення чисельності працівників з об'єктивних причин.

Профспілкові комітети усіх рівнів працюють в напрямі принципових оцінок щодо кожного випадку грубих порушень чинного законодавства про працю, умов Галузевої угоди і колективних договорів, створення у трудових колективах психологічної обстановки, яка допомагає дотримувати належний соціальний клімат. Тільки за звітний

період було захищено трудові права більш як 44 тис. спілчан. Активізації правозахисної роботи сприяли і проведення в 2018–2019 рр. правозахисних заходів під гаслом «Відпрацьованому часу – гарантовану оплату». Так, за цей період спільними зусиллями вдалося в рази зменшити кількість порушень прав профспілки, праці жінок і молоді, безпідставного притягнення працівників до матеріальної відповідальності, стабілізувати облік і оплату надурочних годин роботи для окремих категорій працівників, порушень, пов'язаних з прийомом/звільненням працівників та їх переведенням на інші роботи.

За звітний період було надано безоплатну правову допомогу майже 16 тис. членам профспілки. Особисті прийоми членів профспілки здійснювались і на виїзних днях Ради профспілки, днях трудового права, що проводилися дорожніми і територіальними комітетами профспілки. Так, за звітний період у 400 виїзних днях взяли участь близько 100 тис. спілчан. Така форма правової допомоги сприяє зменшенню заяв і скарг працівників до державних органів, вирішенню проблемних питань безпосередньо на місцях.

Проте профкоми усіх рівнів ще не в повному обсязі використовують наявні можливості щодо захисту соціально–економічних прав та інтересів спілчан. Про такий стан справ свідчить і питома вага окремих видів порушень чинного законодавства України про працю, галузевих угод і колективних договорів. Із загальної кількості виявлених правовою інспекцією праці Ради профспілки порушень (11283 випадки), питома вага порушень нормативних актів, регулюючих питання нормування та оплати праці становить 48,7%, робочого часу і часу відпочинку працівників – 14,4 %, норм Закону України «Про відпустки» – 19,4%, виконання положень Галузевої угоди і колективних договорів 8,8%. Так, непоодинокі випадки неналежного реагування виборних органів профспілки в частині застосування роботодавцями організації роботи у вихідні дні поза межами вимог ст. 71–72 КЗпП України, принципової позиції щодо виконання роботодавцями положень про преміювання, усіх видів матеріальної допомоги на підставах і умовах колективних договорів, доплат і надбавок, передбачених додатком № 1 до Галузевої угоди, та інших функцій, передбачених як Законом України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», так і КЗпП України. Така позиція "невтручання" в діяльність роботодавця, яка виходить за межі чинного законодавства в окремих випадках призводить до іміджевих втрат профспілки в цілому та відтоку членів профспілки з наших рядів.

Так, до різних видів відповідальності тільки за 9 місяців п. р. в регіональних філіях, філіях і ПрАТ притягнуто 73821 працівник, що становить 27% від штатного розкладу. У тому числі оголошено 9924 догани або 3,6% від штату, позбавлено преміальних виплат 68475 працівників або 25% від штату. У регіональних філіях притягнуто до різних видів

відповідальності 90153 працівники, що становить 30,2% від загальної чисельності, в тому числі доган 7955 або 4%, позбавлено преміальних виплат 64733 працівники або 32,6%.

Протягом тривалого часу найбільший рівень виявлених порушень трудової дисципліни фіксується в локомотивному господарстві, службах перевезень та колії, що опосередковано свідчить про наявність перекосів в організації роботи з персоналом та деяку пасивність в діяльності виборних органів первинних профспілкових організацій щодо належної організації громадського контролю. Так, тільки за 9 місяців п. р. у службі локомотивного господарства до різних видів відповідальності притягнуто 80,6% працівників від штатного розпису, у тому числі оголошено доган більш як 5% працівникам, а позбавлено преміальних виплат 79%. У службі перевезень оголошено доган 7,4% працівникам господарства, позбавлено преміальних виплат 33,4%, у службі колії оголошено доган майже 3% працівникам, позбавлено преміальних виплат – 17,7%. Статистичні дані повинні спонукати окремі профкоми до більш активної роботи в цьому напрямі, тим більше що силами правової інспекції праці тільки у звітному періоді повернуто працівникам майже 16 млн грн, безпідставно позбавлених, несплачених, ненарахованих преміальних виплат. По роках: 2017-й – 1,3 млн грн, 2018-й – 6,5 млн грн, 9 місяців 2019-го – понад 8 млн грн. Тобто, фіксується тенденція до зростання порушень колективних договорів саме в цьому напрямі.

Вивчення цього питання на місцях засвідчило, що питання преміювання в розріз з діючими положеннями в більшості випадків вирішується із застосуванням адміністративного ресурсу. Створені комісії з цього питання не діють, питання позбавлення преміювання розглядається на оперативних нарадах при керівниках структурних підрозділів за усними доповідями відповідальних осіб за напрямками роботи і в низці випадків за надуманими порушеннями, які відсутні у відповідних переліках положень, а навіть і в інструкціях, регламентуючих обов'язки працівника. При цьому роль комісії зводиться лише до одного – легалізувати рішення керівника виробничого підрозділу. Слід зазначити, що така «псевдоактивність» керівників виробничих підрозділів не тільки порушує права працівників на належну оплату праці, а й відволікає керівний склад від вирішення важливих питань діяльності ввірених підрозділів.

Водночас в цілому ситуація в цьому напрямі порівняно з попередніми роками має тенденцію до стабілізації. Так, в інших філіях АТ «Укрзалізниця» кількість притягнутих до різних видів відповідальності не перевищує 6%, а по ПрАТ взагалі не виходить за межі 1,5% при повній відсутності за останні роки позбавлених преміальних виплат. Ці дані свідчать про активну роботу в цьому напрямі виборних органів профспілки первинних профорганізацій.

Незважаючи на високий відсоток фізичного і морального зносу основних засобів, високу трудоемність, фіксується суто адміністративний підхід як до виконання виробничих завдань так і економії фінансових та матеріальних ресурсів. Такий підхід адміністрації АТ, філій і регіональних філій неминуче тягне за собою скрите використання робочої сили, порушення технологічного процесу роботи, інтенсифікації робіт, що виходять далеко за межі встановлених норм праці. В окремих випадках і відмови від нормування праці. Про прогрес в інтенсифікації праці за останні роки свідчать і деякі статистичні дані. Так, за 2017 – 9 місяців 2019–го в галузі зареєстровано більш як 7,6 млн надурочних годин роботи понад встановлену тривалість робочого дня, а робіт у вихідний день понад 5,4 млн год. За підсумками 2018–го зростання надурочних становить на рівні +17%, а по роботах у вихідні дні на рівні +14%. За підсумками 9 місяців п. р. абсолютні цифри майже вийшли на рівень усього 2018 року. Правовою інспекцією праці Ради профспілки у всіх регіональних філіях та філіях (перевірено з цього питання 30% від усіх виробничих підрозділів) виявлено укритих від обліку 364,4 тис. надурочних годин роботи на загальну суму 2,2 млн грн. Неоплачених робіт у вихідні дні 58,5 тис. год. роботи на суму 1 млн 866 тис. грн. Цифра укритих від обліку таких годин роботи начебто і невелика. Але що ж відбувається в інших 70% виробничих підрозділів? Це вже поле для діяльності профкомів первинок.

В одному ряду із цими «високими» досягненнями стоїть і система свідомого невиконання окремими керівниками виробничих підрозділів норм Галузевої угоди і колективних договорів та наказу ПАТ «Укрзалізниця» від 22.12.2017 р. № 752 (із змінами і доповненнями), яким затверджено Положення про оплату праці. Так, сума недоплат з причин невиконання вищезазначених нормативних актів щодо доплат, надбавок за звітний період сягнула майже 2 млн грн, за технічне навчання більш як 900 тис. грн. Неправильний розрахунок середньої заробітної плати у всіх випадках, передбачених Постановою КМУ від 08.02.1995 р. № 100 (із змінами і доповненнями), перевищив 2 млн 982 тис. грн. В тому ж ряду стоять і порушення порядку нарахування заробітної плати за період відрадження, лікарняних, за роз'їзний характер праці, виплати міжрозрядних співвідношень тощо. Таких виплат на вимогу правової інспекції праці у звітному періоді роботодавцями здійснено на суму 2 млн 752 тис. грн.

Ще одним із «визначних досягнень» адміністрації на виробничому рівні є значна економія ФОП на невиконанні норм колективних договорів в частині надання працівникам усіх видів матеріальної допомоги. Так, у звітному періоді на вимогу правової інспекції праці працівникам по видах матеріальної допомоги, а саме до ювілейних дат, на поховання, при вступі в шлюб, при народженні дитини, доплат за почесний знак,

компенсація за опалення, на оздоровлення тощо, повернуто 4 млн 693 тис. грн, в тому числі на оздоровлення 2 млн 190 тис. грн. Продовжується ганебна практика невиконання зобов'язань по Галузевій угоді щодо мобілізованих до лав Збройних Сил України. Загальна сума недоплат за звітний період становить 898 тис. 500 грн. В одному ряду стоїть і питання правильного нарахування вихідної допомоги при виході на пенсію. У звітному періоді адміністрація «помилилась» більше ніж на 824 тис. грн. Усі вищеперераховані кошти на вимогу правової інспекції праці повернуті працівникам.

Привертають на себе увагу і порушення на виробничому рівні Закону України «Про відпустки». З цього приводу слід зазначити, що у багатьох підрозділах графіки відпусток не виконуються, заборгованість по відпусках за минулі періоди в окремих випадках перевищує всі розумні показники, порушуються строки виплати заробітної плати за період відпустки. Непоодинокі і випадки її виплати вже по закінченню відпустки. Загалом за порушення Закону України «Про відпустки» працівникам повернуто 7 млн 300 тис. грн.

Попри наведені позитивні приклади, фіксується наявність тенденції ліберального відношення окремих виборних органів профспілки до негативних процесів щодо правового захисту спільчан. Тобто, уся правозахисна робота на виробничому рівні в ряді випадків не відповідає сучасним викликам. Засідання профкомів з питань дотримання трудового законодавства в окремих випадках проводиться тільки в рамках підбиття підсумків виконання колективних договорів. Відповідні комісії профкомів за напрямами виробничої діяльності або не створені або є на паперах, однак не працюють.

Про такий стан справ свідчить і практичне невиконання на місцях рішень президії Ради профспілки від 25.02.2016 р. № пр–28 в частині започаткування практики індивідуального інформування працівників про проведену первинною профорганізацією правозахисної роботи за встановленою формою. На жаль, більшість голів первинок виробничих підрозділів (за виключенням виборних органів профспілки філії «Пасажирська компанія» АТ «Укрзалізниця»), де здійснювалось вивчення зазначених питань, не володіють жодною інформацією з цього приводу, у тому числі і з приводу забезпечення діяльності Системи здійснення громадського контролю, затвердженої постановою президії Ради профспілки від 28.03.2002 р. № пр–3. Натомість силами Ради профспілки, дорожніх і територіальних комітетів профспілки та їх виконавчих апаратів вирішити цілий ряд питань проблематично.

ОХОРОНА ПРАЦІ

У 2017–2019 роках Радою профспілки проводилася робота щодо здійснення громадського контролю за дотриманням законодавства про охорону праці у виробничих

структурних підрозділах, виконанням Галузевої угоди та колективних договорів регіональних філій, філій, їх структурних підрозділів, комплексних заходів з питань охорони праці та відстоювання прав працівників на належні, безпечні й здорові умови праці.

Здійснювався контроль за створенням належних умов для відпочинку працівників локомотивних та поїзних бригад, забезпеченням працівників санітарно-побутовими приміщеннями відповідно до встановлених нормативів на 2017–2019 роки, своєчасним проведенням атестації робочих місць за умовами праці, наданням пільг та компенсацій працівникам за роботу зі шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці, забезпеченням їх спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту, молоком, милом, виконанням постанов Рад профспілки та її президії з питань охорони праці.

У звітному періоді на засіданнях президії Ради профспілки було розглянуто питання «Про підсумки роботи технічної інспекції праці Ради профспілки у 2016–2018 роках та заходи щодо підвищення ефективності її роботи», «Про проведення Дня охорони праці», «Про стан додержання законодавства про працю та виконання зобов'язань за колективним договором з охорони праці у філії «Центр транспортного сервісу «Ліски» ПАТ «Укрзалізниця» і заходи щодо поліпшення ситуації», «Про стан виконання зобов'язань за колективним договором з питань охорони праці у філії «Дарницький вагоноремонтний завод» ПАТ «Укрзалізниця», «Про стан охорони праці у філії «Центр з ремонту та експлуатації колійних машин», «Про стан виконання законодавства України та зобов'язань за колективними договорами з питань охорони праці у філії «Центр будівельно-монтажних робіт та експлуатації будівель і споруд», «Про відзначення 100-річчя з дня утворення технічної інспекції праці профспілок», «Про хід виконання постанови президії Ради профспілки від 23.07.2015 р. № пр–24 «Про стан охорони праці в ДП «Управління промислових підприємств Державної адміністрації залізничного транспорту України», «Про стан охорони праці і виконання зобов'язань за колективними договорами у філії «Пасажирська компанія» АТ «Укрзалізниця», Про хід виконання постанови президії Ради профспілки від 28.07.2016 року прот. № пр–34 «Про стан виконання зобов'язань за Галузевою угодою та колективними договорами з питань охорони праці у вагонному господарстві», «Про надання матеріальної допомоги постраждалому члену профспілки від нещасного випадку на виробництві», «Щодо удосконалення соціального захисту членів профспілки».

На контролі технічної інспекції праці Ради профспілки знаходилась «Програма по приведенню будинків відпочинку локомотивних бригад виробничих підрозділів

регіональних філій АТ «Укрзалізниця» до належного культурно–санітарного стану на 2018–2019 роки. За інформацією Департаменту локомотивного господарства АТ «Укрзалізниця» на реалізацію Програми в 2018 році було заплановано заходів на суму 13,8 млн. грн. Виконання зазначеної програми становить 10,2 млн. грн. (або 74,0 %). В 2019 році заплановано заходів на суму 12,6 млн грн, виконання програми становить 18,6 млн грн (або 100%).

Відповідно до Програми будинки відпочинку локомотивних бригад забезпечено побутовою технікою та меблями, постільною білизною, облаштовано кімнати кондиціонерами, проведено ремонтні роботи санвузлів, душових кабін, фасадів та кімнат житлового корпусу.

Радою профспілки у 2018 році організовано і проведено за участі Державної служби України з питань праці навчання та перевірку знань з охорони праці для представників профспілки з охорони праці, голів об'єднаних профспілкових організацій філій прямого підпорядкування, які є членами постійно діючих комісій з питань охорони праці у виробничих підрозділах АТ «Укрзалізниця», із залученням викладачів навчального комбінату «Славутич».

У 2019 році Радою профспілки за участі Державної служби України з питань праці на базі Навчально–методичного центру Федерації профспілкових організацій Чернігівської області проведено навчання та перевірка знань з охорони праці технічних (головних технічних) інспекторів праці, представників профспілки з охорони праці, які є членами постійно–діючих комісій з питань охорони праці у регіональних філіях, філіях, виробничих структурних підрозділах АТ «Укрзалізниця».

У зв'язку з оголошенням Міжнародною організацією праці 28 квітня Всесвітнім днем охорони праці, профспілкою, разом з АТ «Укрзалізницею», щорічно, в останню неділю квітня, починаючи з 2003 року, проводяться заходи з нагоди Тижня охорони праці.

У зв'язку із скасуванням деяких актів органів влади СРСР з охорони праці та пожежної безпеки (розпорядження від 18.12.2017 р. № 1022–р), втратила чинність постанова Держкомпраці від 16.12.1987 р. № 731/П–13 «Про порядок безплатної видачі молока або інших рівноцінних продуктів робітникам і службовцям, які зайняті на роботах з шкідливими умовами праці». Внаслідок чого у регіональних філіях виникли різнотлумачення щодо питання надання безоплатної видачі молока працівникам, які працюють зі шкідливими умовами праці. Тому з ініціативи Ради профспілки Департаментом охорони праці та промислової безпеки АТ «Українська залізниця» підготовлено відповідного листа, а керівництвом Товариства та профспілки підписано роз'яснення для керівників регіональних філій, філій АТ «Укрзалізниця», що до

прийняття нових нормативно–правових актів щодо цього питання та укладення нового колективного договору АТ «Укрзалізниця» діють норми чинних колективних договорів, за якими працівники мають безоплатно забезпечуватися молоком у кількості 0,5 л за зміну або іншими рівноцінними харчовими продуктами у дні фактичної їх зайнятості у шкідливих умовах праці, встановлених за результатами проведеної атестації робочих місць за умовами праці, відповідно до ст. 166 КЗпПУ, ст. 7 ЗУ «Про охорону праці» та Переліку заходів та засобів з охорони праці, затвердженого Постановою КМУ від 27.06.2003 р. № 994 (зі змінами).

В грудні 2018 року до п.3.5.4 розділу «Охорона праці» Галузевої угоди внесено відповідні зміни і доповнення щодо цього питання.

На контролі Ради профспілки з початку 2017 року знаходилось звернення Знам'янської територіальної профорганізації до «Укрзалізниці» з приводу ненадання за 2014–2015 роки працівникам таких професій, як «інженер–технолог залізнично–будівельних машин» та «машиніст залізнично–будівельних машин» Знам'янського центру механізації колійних робіт щорічних відпусток за роботу із важкими та шкідливими умовами праці. Керівництвом Товариства розглянуто звернення і надано відповідь, в якій зазначалось, що консолідованим фінпланом не передбачено витрати на оплату додаткових відпусток і провести компенсацію працівникам немає можливості. Однак за наполяганням Ради профспілки керівництвом «Укрзалізниці» було повторно розглянуто це питання і прийнято рішення про те що, включення витрат на оплату інших видів відпусток, передбачених колективним договором та угодами за рахунок прибутку, що залишається на підприємстві після сплати податків та інших обов'язкових платежів до бюджету, буде враховано під час формування проекту консолідованого фінансового плану товариства на 2018 рік.

У вересні 2017–2019 років на базі регіональних філій «Придніпровська залізниця», «Одеська залізниця» та «Південно–Західна залізниця» разом з АТ «Укрзалізниця» за участю головних технічних інспекторів праці Ради профспілки проведено галузеві семінари–наради з охорони праці, де обговорено питання «Роль технічної інспекції праці Ради профспілки залізничників і транспортних будівельників України в створенні безпечних умов праці», «Громадський контроль профспілки залізничників і транспортних будівельників України за дотриманням законодавства про охорону праці у АТ «Укрзалізниця» та внесено пропозиції до проекту Рекомендацій семінар–наради щодо розгляду АТ «Укрзалізниця»:

1) питання оновлення та придбання на регіональні філії машин хімоочищення утепленого спецодягу, а також спецодягу, обробленого захисним просоченням.

2) у комплексні заходи з охорони праці АТ «Укрзалізниця» на 2020 рік включити заходи спрямовані на приведення санітарно–побутових приміщень до вимог нормативних актів з охорони праці.

3) Департаменту охорони праці та промислової безпеки АТ «Укрзалізниця» за участю Ради профспілки здійснити розробку «Порядку забезпечення безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками АТ «Укрзалізниця» засобів індивідуального захисту на робочому місці».

У липні 2019 року на засіданні президії Ради профспілки розглянуто питання «Про стан охорони праці і виконання зобов'язань за колективними договорами у філії «Пасажирська компанія» АТ «Укрзалізниця», де було зауважено, що у Дніпровському пасажирському вагонному депо не функціонує фельдшерський оздоровчий пункт внаслідок відсутності лікарсько–фельдшерського персоналу.

З ініціативи та наполегливого ставлення Ради профспілки до вирішення цього питання філією «Центр охорони здоров'я» АТ «Укрзалізниця» розглянуто зауваження та надано дозвіл на відкриття і роботу фельдшерського оздоровчого пункту. Сьогодні він функціонує та укомплектований медичним персоналом.

Технічною інспекцією праці Ради профспілки упродовж 2017–2019 років проводилася робота щодо оформлення і надання матеріальної допомоги потерпілим від нещасних випадків на виробництві.

Так, з 166 нещасних випадків, що сталися на виробництві, надано матеріальну допомогу за 128 випадками.

Станом на 12 листопада 2019 року за всіма цими випадками виплачено потерпілим та сім'ям загиблих 702,5 тис. грн., у т. ч. 139,5 тис. грн. – за випадками з тимчасовою втратою працездатності, 209,3 тис. грн. – за нещасними випадками з інвалідним та 120,0 тис. грн. – зі смертельним наслідками. Із 95 випадків природної (раптової) смерті працівників на виробництві, що сталися у цих роках, надано матеріальну допомогу за 35 випадками на суму 233,7 тис. грн.

Протягом цих років технічною інспекцією праці Ради профспілки здійснено 1388 перевірки з охорони праці на 2185 підконтрольних підприємствах (у виробничих структурних підрозділах). При цьому виявлено 13,4 тис. порушень вимог нормативних актів з охорони праці, внесено роботодавцям 482 висновків та подань щодо їх усунення. Технічні інспектори праці брали участь у спеціальному розслідуванні 127 нещасних випадків, роботі комісій з прийняття в експлуатацію 14 нових і реконструйованих об'єктів виробничого та соціально–культурного призначення.

Призупинялась експлуатація 457 виробничих об'єктів, машин, механізмів, устаткування, інших засобів виробництва, підготовлено до розгляду виборними профспілковими органами дорожніх та територіальних комітетів профспілки 403 питань з охорони праці.

Технічні (головні технічні) інспектори праці брали участь у 294 конференціях з підбиття підсумків виконання колективних договорів та угод (розділ «охорона праці») на підприємствах і виробничих структурних підрозділах, розглянули 1828 звернення членів профспілки, з яких 1743 вирішено позитивно.

За результатами проведених перевірок технічною інспекцією праці Ради профспілки встановлено факти недоплати працівникам за час проходження технічного навчання, медичної комісії, роботи у важких і шкідливих умовах праці, відсутності забезпечення молоком, спецодягом, спецвзуттям, мийними та знешкоджувальними засобами тощо.

Загалом за підсумками роботи технічної інспекції праці Ради профспілки у 2017–2019 роках працівникам повернуто коштів на суму 1 млн 56,4 тис. грн.

ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА

Рада профспілки протягом 2017–2019 років продовжувала активну діяльність у сфері організаційної і кадрової роботи.

У звітному періоді організовано та проведено 9 засідань Ради профспілки та 31 засідання її президії, на яких було розглянуто та прийнято рішення з 164 актуальних питань.

Відповідно до рішень Ради профспілки кожен звітний рік проводився під профспілковим гаслом. Так, 2017 рік було проведено під гаслом «Єдність, солідарність, справедливість!», 2018 та 2019 роки під гаслом «Відпрацьованому часу – гарантовану оплату!».

В рамках оголошеного гасла кожного року на засіданнях центральних виборних органів профспілки розглядалися відповідні питання, приймалися рішення щодо поживлення саме цих напрямів діяльності профспілкових органів. На цій підставі відбувалося планування роботи виборних органів профспілки.

З метою удосконалення нормативного регулювання діяльності внесені зміни до Інструкції з проведення звітів і виборів, Інструкції про облік членів профспілки та профспілкових організацій. Внесено зміни до Статуту профспілки та проведено їх реєстрацію у реєстраційній службі Міністерства юстиції України.

Створено об'єднані профорганізації філій «Пасажирська компанія», «Центр будівельно–монтажних робіт та експлуатації будівель і споруд» АТ «Укрзалізниця» та

первинні профорганізації апаратів цих філій, первинну профорганізацію філії «Центр діагностики залізничної інфраструктури». Обрано керівництво й профкоми, ревізійні комісії, проведено заходи щодо державної реєстрації цих організацій.

Вивчено досвід роботи об'єднаної профорганізації КП «Київський метрополітен» (здійснено перевірку та надано методичну допомогу в 7 первинках), Коростенської та Київської територіальних профорганізацій (7 і 25 первінок відповідно) з організаційно–кадрових питань, первінок підпорядкування об'єднаних профорганізацій «Пасажирська компанія» та «Центр будівельно–монтажних робіт та експлуатації будівель і споруд», підпорядкування Ради профспілки. За результатами підготовлено 4 рішення президії Ради профспілки, спрямовані на посилення їх спроможності щодо реалізації статутних мети та завдань.

Протягом звітнього періоду проведено виїзні дні Ради профспілки на вузлах Кременчук, Помічна, Кривий Ріг, Жмеринка, Харків, Покровськ.

Тривало впровадження Концепції молодіжної політики профспілки, в рамках якої відбулося шість засідань Молодіжної ради профспілки, щорічно організовано навчання голів (заступників голів) молодіжних рад профспілки, дорожніх і територіальних профорганізацій.

24 жовтня 2019 року проведено VI Форум молоді профспілки, на якому обрано новий склад Молодіжної ради профспілки, ухвалено плани роботи.

Крім того, організовано та проведено 4 засідання комісії Ради профспілки з оргмасової й інформаційної роботи; 25 засідань професійних секцій Ради профспілки; 7 вебінарів; із використанням системи вебконференцій – 27 інформаційних днів для голів та профспілкових активістів.

Протягом 2017–2019 років щорічно проводилися семінари для правових, технічних інспекторів праці, фахівців з питань організації праці і зарплати, бухгалтерів профорганізацій, молодих профспілкових активістів.

У 2019 році в м. Чернігів було проведено навчальний семінар для голів профорганізацій локомотивних депо.

Відбулося два семінари–тренінги за участі тренерів МФТ на тему: «Профспілкова позиція при впровадженні в компанії процесів аутсорсингу та інших форм позикової праці».

У 2019 році в профспілці було проведено кампанію в підтримку електронної петиції до Верховної Ради України щодо відновлення права виходу на пенсію за вислугу років для деяких категорій працівників підприємств залізничного транспорту України. Петицію, яку підписали більш як 25 тис. осіб, було розглянуто та підтримано Комітетом Верховної Ради

України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, розроблено відповідний законопроект.

Протягом 2019 року профспілкою двічі організовано та проведено масові акції протесту: 14 травня п. р. біля Кабміну (взяли участь більш як 3 тис. спілчан) та 14 листопада біля офісу Президента України (біля 2,5 тис. учасників акції). Серед профспілкових вимог – виконання норм Галузевої угоди, підвищення зарплат, збереження галузі.

Забезпечено супроводження соціальних програм профспілки:

– дисконтна програма (2959 партнерів надають знижки членам профспілки, обслуговується 160 тис. дисконтних карток);

– корпорація користувачів мобільних послуг (майже 40 тис. утримувачів);

– юридичний контакт-центр (майже 1,1 тис. користувачів);

– електронний членський профспілковий квиток (більш як 10 тис. власників).

Проведено тренінг відповідальних осіб за координацію впровадження нового електронного квитка.

2019 рік був оголошений роком загальної профспілкової звітної кампанії. Звітні конференції проведено в усіх дорожніх та територіальних профспілкових організаціях.

З метою надання методичної допомоги профактиву і, насамперед, головам первинок підготовлено та видано випуски нормативної бази діяльності профспілки:

– матеріали VII з'їзду профспілки;

– Статут профспілки залізничників і транспортних будівельників України.

За сумлінну, активну і творчу роботу щодо захисту правових, трудових і соціальних прав та інтересів членів профспілки відзначено нагородами Ради профспілки:

Почесним знаком «За заслуги перед профспілкою» – 20 осіб;

Почесним знаком профспілки «За розвиток соціального діалогу» – 11 осіб;

знаком «За активну роботу в профспілці» – 33 особи;

Почесною грамотою – 41 особа;

Молодіжною відзнакою Ради профспілки та заохочено нею – 19 осіб;

Подякою Ради профспілки – 49 осіб.

Профспілка в цифрах (на початок 2019 року)

До складу професійної спілки входять 10783 профспілкові групи, 1578 цехових, 1046 первинних, 12 об'єднаних, 22 територіальні, 8 дорожніх профспілкових організацій.

Загальна кількість членів профспілки становить 341,4 тис., з них:

– працюючих – 278,8 тис. осіб, у тому числі жінок – 115 тис., молоді (віком до 28 років) – 31,6 тис.;

- студентів та учнів – 19,8 тис. осіб;
- непрацюючих пенсіонерів – 42,8 тис. осіб.

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Протягом звітного періоду послідовно реалізовувався Стандарт інформаційної діяльності, здійснювалися заходи щодо зміцнення комунікаційних зв'язків між різними ланками профспілкової структури. Триває процес пошуку, адаптації та розвитку нових каналів сучасної комунікації (серед альтернативних шляхів розповсюдження інформації – система вебконференцій, відкриття офіційної сторінки у соцмережі Facebook, створення власного YouTube-каналу, на якому розміщено 46 відеороликів, зокрема, вперше було здійснено в 2019 році прями трансляції акцій протесту: біля Кабміну 14 травня та Офісу Президента 14 листопада.

Втім, ключовими векторами залишаються:

видавнича діяльність («ВІСНИК» – одне з найтиражніших періодичних видань України, водночас напрацьовується досвід розповсюдження електронної версії профспілкової газети – загалом у 2017–2019 роках опубліковано понад 2,2 тис. текстових і фотоматеріалів);

офіційний сайт з інтерактивним комунікаційним майданчиком, на якому за три останніх роки фахівцями Ради профспілки надано понад 700 відповідей на запитання, роз'яснень і консультацій, а у найоперативнішому поширенні актуальних повідомлень задіяно стрічку новин сайту та сторінку у Facebook.

Завдяки наявності друкованого та електронних ресурсів спілчани мають можливість постійно отримувати важливу інформацію про діяльність профспілки, а профактив – ефективно користуватися нею у повсякденні. З цією метою Радою профспілки було виготовлено оригінал-макети декількох презентаційних плакатів «Інформаційні ресурси профспілки» для розміщення на стендах профорганізацій всіх рівнів.

У 2017–2018 роках проведено конкурс зі створення мотиваційних короткометражних відеороликів за актуальними напрямками діяльності профспілки, заохочення його призерів відбулося у рамках урочистих заходів до 15-річчя заснування Дня профспілки.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Інтеграція нашої держави до Європейської спільноти на тлі подальшої глобалізації світової економіки, що невідворотно несе із собою апробовані процеси приватизації, корпоратизації (як то централізація господарського управління) у вітчизняну залізничну галузь і, як наслідок, – лібералізацію соціальної захищеності залізничників, вимагає від

профспілки активної міжнародної діяльності як невід'ємного напрямку роботи, відповідно до власних статутних цілей та завдань, для вчасних превентивних дій.

Ми знову підтвердили своє право представляти субрегіон від імені Європейської федерації транспортників (ЄФТ) – Голову профспілки вп'яте (у сенсі «конкретну організацію») обрано до Виконкому ЄФТ у травні 2017 року; цей Виконавчий Комітет складається з делегатів від 230 організацій з 41 європейської країни.

Вперше, за допомогою системи веб-конференцій (СВК) Ради профспілки, у жовтневому інформаційному дні взяв участь Генеральний секретар Міжнародної конфедерації профспілок залізничників (МКПЗ) з доповіддю на тему: «Про ситуації у профспілковому русі і реформах галузі у регіоні СНД». Доповідач надав всебічний аналіз колдоговірної бази регіону з акцентом щодо зміни організаційної структури у профспілках галузі, розповів про економічну ситуацію та співвідношення рівня заробітної плати залізничників (Україна сьогодні посідає восьме місце серед країн регіону), навів окремі тенденції щодо об'єднань профспілок у сусідніх країнах, вплив реформ на соціальну політику тощо.

Неминучість багаторазових змін у системі управління вітчизняною залізничною галуззю у процесі власних реформ, знову переконує нас враховувати міжнародний досвід. Та ж директива ЄС 91/440, що ще у далекому 1991 була ідеологічною основою схем реструктуризації залізниць, яка, зокрема, регламентувала відділення інфраструктури від експлуатаційної діяльності, то сьогодні для профспілок країн нашого регіону йде дискусія щодо доцільності такого поділу, спираючись на багаторічний досвід Німеччини, Франції, Великої Британії, Угорщини, Польщі та ін.

Голова профспілки як член Виконкому ЄФТ приймав участь у листопадовому Виконкомі ЄФТ 2018 року. За ініціативи нашої профспілки була одностайно ухвалена термінова резолюція щодо неприйнятності нападків українського парламенту та уряду на фундаментальне право на страйк українських працівників транспорту. Аргументовано йшлося про нинішній стан виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, який є неприйнятно низьким та складає лише 11%.

Тому Генеральний секретар ЄФТ у грудні 2018 року письмово звернувся до Гаранта Конституції, голови парламенту та до керівника Уряду України щодо неприпустимості подібної практики та закликав відновити фундаментальне право на страйк для працівників транспорту.

14 листопада 2019 року пікетування Офісу Президента України нашою профспілкою беззаперечно підтримали три наші міжнародні федерації (МФТ, ЄФТ та МКПЗ), направивши відповідні письмові звернення.

Представники профспілки, відповідальні за молодіжну та політику кадрового резерву, взяли участь у міжнародній нараді з обміну досвідом роботи через систему відео–селектор. Голову Молодіжної ради профспілки делеговано до складу молодіжної комісії МКПЗ.

Проводиться моніторинг заходів, рішень та рекомендацій Міжнародної федерації транспортників (МФТ), Європейської федерації транспортників (ЄФТ) та Міжнародної конфедерації профспілок залізничників (МКПЗ), за допомогою яких наша організація є невід’ємним учасником європейського та світового профспілкового руху, завжди може розраховувати на авторитетну солідарну підтримку, особливо під час поточної економічної ситуації та структурних змін. Отриману інформацію профспілка використовує у своїй діяльності для захисту інтересів спілчан.